

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Jana Pavlíčková

Téma a rozsah práce: Smluvní pokuta a úroky z prodlení podle obchodního zákoníku
(61 stran)

Datum odevzdání práce: 27.4.2010

1. Originalitu zvoleného tématu lze spatřovat v tom, že zvolené téma umožňuje nejen analýzu zvolených právních institutů, ale i jejich vzájemné srovnání. Konkrétně se jedná o porovnání institutu smluvní pokuty a úroků z prodlení, jejichž podstata, funkce, ale i praktické využití jsou si velmi blízké. S ohledem na tuto skutečnost lze považovat jejich srovnání za přínosné a aktuální. Aktualnost tématu je dána také tím, že 1.7.2010 nabývá účinnost nařízení vlády č. 33/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., který se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku.

2. Zvolené téma si vyžádalo, aby se autorka seznámila nejen s platnou, ale i s dřívější právní úpravou a dále také se zahraniční právní úpravou. Autorka se seznámila také s příslušnou judikaturou a dostupnou odbornou literaturou. Hlavní metodou, které použila, byla analýza právní úpravy posuzovaných právních institutů.

3. Autorka si vytyčila cíl porovnat smluvní pokutu a úroky z prodlení navzájem a také s institutem náhrady škody. Cílem tedy bylo „vytknout rozdíly mezi těmito instituty a popsat jedinečnost každého z nich“ (str. 6). Uvedený cíl byl splněn jen částečně, protože autorka se zaměřila spíše na popis zkoumaných institutů, než na jejich porovnání. Proto nedošlo ani k formulování závěrů, které mohly vyplynout z komparace uvedených právních institutů.

Struktura práce je poněkud komplikovaná a rozsáhlá. Práce je rozdělena do osmi kapitol (kromě úvodu a závěru). Jen samotná první kapitola se skládá z šesti podkapitol a dalších 25 oddílů. Kvalitě práce by přispělo, pokud by její struktura byla přehlednější. V první kapitole, která představuje polovinu rozsahu práce, autorka popisuje pojem smluvní pokuty a úroků z prodlení a jejich funkce. Dále je zde popsán vývoj právní úpravy a stručný popis současné právní úpravy. Autorka neopomenula ani připravovanou právní úpravu obsaženou v návrhu nového občanského zákoníku.

Obzvlášť lze ocenit pátou část první kapitoly, ve které autorka popsala právní úpravu smluvní pokuty a úroků z prodlení ve slovenském, anglickém, německém, francouzském, estonském, litevském a lotyšském právu a dále na Maltě a v Québecu. Čerpala přitom přímo z příslušných zahraničních právních předpisů, dostupných na internetu (obvykle v anglickém znění). Úroveň práce by bylo významně zvýšilo, pokud by autorka nezůstala jen při popisu zahraničních právních úprav, ale pokud by byla provedla i určité srovnání právní úpravy zkoumaných institutů v těchto jednotlivých právních řádech. Velmi vhodné by bylo i posouzení otázky, jak ovlivnilo právo Evropské unie (zejm. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích) úpravu této problematiky v jednotlivých zkoumaných členských státech EU a jaké odlišnosti se projeví v těchto zemích při transpozici výše uvedené směrnice.

Stěžejní částí práce je druhá až osmá kapitola, ve kterých autorka analyzuje jednotlivé aspekty zkoumaných právních institutů (sjednání smluvní pokuty a úroků z prodlení, zajišťované povinnosti, vznik a zánik práva, vymáhání). Hlavním přínosem je, že autorka intenzivně pracovala s judikaturou a na jejím základě ukázala, jak dosavadní rozhodovací praxe soudů doplnila mezery a sporné aspekty institutu smluvní pokuty i úroků z prodlení. Přínosná je zejména analýza otázek, které mají velký význam pro praxi – např. souběh smluvní pokuty a úroků z prodlení, nebo přiměřenost smluvní pokuty a smluvně sjednaných úroků z prodlení.

Práce s judikaturou je na velmi dobré úrovni. Také práce s dostupnou odbornou literaturou (monografie a články v odborných časopisech) je na dobré úrovni. Autorka však mohla ve větším rozsahu využít také existující komentáře k obchodnímu a občanskému zákoníku. Jak již bylo uvedeno výše, autorka čerpala i z cizojazyčných pramenů – zejm. přímo z anglických překladů zahraničních právních předpisů a v dílčím rozsahu také ze zahraniční odborné literatury dostupné na internetu.

Je poněkud neobvyklé, že v závěru práce autorka popisuje strukturu své práce.

Jazyková úroveň práce je dobrá a práce s citacemi je na odpovídající úrovni. Celkově lze konstatovat, že formální úprava práce je na odpovídající úrovni. Zvlášť lze ocenit pečlivost autorky, protože práce neobsahuje téměř žádné jazykové a tiskové chyby (až na zanedbatelné výjimky – např. překlepy na str. 56 a 59). V textu je nedůsledně používána zkratka ObchZ a ObčZ. Na str. 31 se odkazuje na § 544 odst. 1, aniž se uvádí, o jaký právní předpis se zde jedná, nepřesně se cituje název nařízení vlády, které se označuje jen pojmem „nařízení“.

4. Vymezení pojmů smluvní pokuty a úroků z prodlení v bodě 1.1 by bylo vhodné doplnit definicí těchto institutů.

Zajímavý je závěr autorky na str. 31 o možnosti ujednání o aplikaci obchodního zákoníku na smluvní pokutu, která zajišťuje občanskoprávní pohledávku, kterým autorka vědomě polemizuje s názorem Nejvyššího soudu ČR o nemožnosti štěpení závazkového vztahu tak, že se část řídí občanským zákoníkem a část obchodním zákoníkem.

Velmi zajímavá je kritika judikatury Nejvyššího soudu ČR na str. 34 až 35 k otázce, jestli se lze v občanskoprávních vztazích odchýlit od zákonné výše úroků z prodlení.

Autorka zde přesvědčivě argumentuje ve prospěch možnosti odchýlného smluvního ujednání od zákonné výše úroků z prodlení v občanskoprávních vztazích. Přínosné je shrnutí postupu soudu na str. 39 a 40 při posuzování přiměřenosti smluvní pokuty. Autorka zde přehledným způsobem shrnula závěry judikatury k této otázce.

5. Autorka by mohla v rámci obhajoby zaujmout stanovisko k otázce důvodů, které dle jejího názoru vedly k vydání nařízení vlády č. 33/2010 Sb., kterým se nově upravuje způsob stanovení výše úroků z prodlení. Mohla by se také vyjádřit k otázce, jestli dosavadní právní úprava (nařízení vlády č. 163/2005 Sb.) správně transponovala směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES, nebo jestli je správnou transpozicí této směrnice nové nařízení vlády č. 33/2010 Sb.

Autorka by mohla v rámci obhajoby stručně shrnout také rozdíly v transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES v jednotlivých zemích, jejichž právní řády ve své práci analyzovala.

V souvislosti se zákonnými úroky z prodlení by se autorka mohla vyjádřit k otázce, jestli lze smluvně zcela vyloučit aplikaci úroků z prodlení.

V souvislosti s bodem 8.2 (str. 54) by autorka mohla blíže objasnit vztah úroků z prodlení k náhradě škody a shrnout v čem se tento vztah liší nebo shoduje oproti vztahu smluvní pokuty k náhradě škody.

6. Předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Diplomovou práci proto doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: velmi dobrý

V Praze dne: 10.5.2010

.....
JUDr. Štefan Elek, Ph.D.